

Muistutus maa-ainesten ottolupahakemuksesta

Rovaniemen kaupungin ympäristölautakunnalle

Asia: Muistutus maa-ainesten ottolupahakemuksesta

Hakija: Konepalvelu Kylmäluoma Oy

Otopaikka: Alanokat sora-alue, tila RN:o 698-402-53-29

Suunniteltu ottomäärä: 40 000 m³ / 10 vuotta

Muistuttaja:

Nimi: Tapio Pukema

1. Johdanto

Esitän tällä muistutuksella vastustukseni *Konepalvelu Kylmäluoma Oy:n* maa-ainesten ottolupahakemukselle Alanokassa. Hakemuksessa on useita merkittäviä puutteita, jotka estävät luvan myöntämisen esitetyssä muodossa. Toiminnasta aiheutuu huomattavia riskejä pohjavedelle, luonnolle, lähteille, muinaismuistokohteille, asutukselle ja liikenteelle.

2. Pohjavesiriskit ja ympäristöluvan tarve

Alanokat sijaitsee vedenhankintaa varten tärkeän **Kampsavaaran 1-luokan pohjavesialueen** alueella ja osa soranottoon käytettävästä tilasta kuuluu kyseiseen pohjavesialueeseen. Kyseessä on korkein mahdollinen suojeluluokka, jonka tarkoituksena on turvata nykyinen ja tuleva talousveden saanti.

Hakemuksessa esitetty turvamarginaali pohjaveden pinnan ja alimman ottotason välillä on **vain 2,5 metriä**, mikä on maa-aineslain ja ympäristönsuojelulain näkökulmasta poikkeuksellisen pieni ja riskialtis. Hakemuksessa todetaan:

"Alin ottamistaso 133,00... Pohjaveden pinnan ylin taso 130,50."

Maaperä on hyvin vettä läpäisevää hiekkaa ja soraa, mikä tekee pohjavedestä erityisen haavoittuvan. Soranotto näin lähellä pohjaveden pintaa lisää merkittävästi riskiä:

- pohjaveden likaantumislle
- pohjaveden pinnan muutoksille
- veden virtausreittien häiriintymislle
- lähteiden ja pienvesien kuivumislle
- polttoaine- ja öljyvuotojen päätymlle suoraan pohjaveteen

Ympäristönsuojelulain (YSL 527/2014) mukaan ympäristölupa vaaditaan, jos toiminnasta voi aiheutua **pohjaveden pilaantumisen vaaraa**. Korkein hallinto-oikeus on useissa ratkaisuisissa katsonut, että soranotto vedenhankintaa varten tärkeällä pohjavesialueella tai sen välittömässä läheisyydessä **edellyttää ympäristölupaa**, erityisesti silloin kun:

- pohjaveden suojakerros on ohut
- alueella käytetään polttoaineita ja öljyjä
- murskausta tehdään
- pohjavesiselvitykset ovat puutteellisia

Kaikki nämä ehdot täyttyvät Alanokassa.

Vaadin, että ympäristölupa on haettava ennen maa-ainesluvan käsittelyä.

3. Metsälain mukainen suojelukohde ja lähde 300 metrin päässä

Noin **300 metrin etäisyydellä** suunnitellusta ottoalueesta sijaitsee metsälain (1093/1996) 10 §:n mukainen **erityisen tärkeä elinympäristö**, jossa on luonnontilainen lähde. Lähteet ja niiden välittömät lähiympäristöt ovat metsälain suojelemissa kohteita, joiden ominaispiirteitä ei saa vaarantaa.

Soranotto voi vaikuttaa lähteen toimintaan seuraavilla tavoilla:

- pohjaveden virtausreittien muuttuminen
- pohjaveden pinnan lasku
- veden laadun heikkeneminen
- lähteen kuivuminen tai virtaaman väheneminen

Hakemuksessa ei ole esitetty **mitään selvitystä** siitä, miten ottotoiminta vaikuttaa lähteeseen tai sen hydrologiaan. Tämä on merkittävä puute, sillä lähteet ovat **äärimmäisen herkkiä** pohjaveden pinnan muutoksille.

Vaadin, että lähteen hydrologiset vaikutukset selvitetään ennen luvan käsittelyä.

4. Vaikutukset muihin läheisiin erityisiin alueisiin

Hakemuksessa ei ole arvioitu vaikutuksia läheisiin alueisiin, kuten:

- Kampsajoki (0,3 km)
- Natura alue (Kalkkimaan lehdot) (5 km)
- Natura alue Katiskon lehdot (2 km)
- Kampsajärvi (lintuvesien suojeluohjelma) (0,4 km)

Hakemuksessa mainitaan yllä olevista luontokohteista ainoastaan 5 km etäisyydellä oleva Kalkkimaan lehdot. Lähellä sijaitsevista Katiskon lehdoista ei ole hakemuksessa mainintaa.

Hakemuksen toteamus, "ottamistoiminta muuttaa ympäristöä vain ottamisalueella", on ylimalkainen ja selvästi riittämätön toteamus.

Vaadin vaikutusten asiallista arviointia ennen luvan käsittelyä.

5. Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit alueella

Alueelta on havaittu useita lajeja, joita hakemuksessa ei ole huomioitu lainkaan:

- **Sudenkäöpä** – vanhojen metsien indikaattori
- **Jokileinikki** – Lapissa alueellisesti uhanalainen
- **Ahokissankäpä** – silmälläpidettävä (NT)

Alanokkien alueella on niin ikään havaittu useita uhanalaiseksi määriteltyjä tai vaarantuneita lintulajeja (laji.fi).

Hakemuksessa ei ole luontoselvitystä, vaikka maa-aineslain mukaan lupaa ei saa myöntää, jos toiminta turmelee luonnon monimuotoisuutta tai erikoisia luonnonesiintymiä.

Vaadin kattavaa luontoselvitystä ennen luvan käsittelyä.

6. Murskaustoiminnan melu ja toiminta-aika

Hakemuksessa esitetään murskausta **ympäri vuorokauden (24/7)**, vaikka lähin vapaa-ajanasutus on vain 600 m päässä.

Hakemuksessa ei ole:

- meluselvitystä
- melumallinnusta
- arvioita yöaikaisista vaikutuksista

Vaadin, että murskaus rajataan päiväaikaan ja meluselvitys laaditaan.

7. Liikennevaikutusten puutteellinen arviointi

Hankkeen aikainen liikenne käyttää osittain Mustonojan yksityistietä.

Hakemuksessa ei ole esitetty:

- liikennemääräarviota
- tien kantavuusselvitystä
- pölyntorjuntasuunnitelmaa
- vaikutuksia yksityistiehen
- yksityistien kunnossapidon suunnitelmaa

Vaadin selvitystä tien kantavuudesta, kunnossapidosta maanajon yhteydessä ja tienpitäjän suostumusta.

8. Muinaismuistokohteet

Tilalla sijaitsee kaksi muinaismuistolain mukaista kohdetta (Alalampi 1 ja Alalampi 3). Hakemuksessa ei ole Museoviraston lausuntoa eikä suojaetäisyyksiä.

Vaadin Museoviraston lausuntoa ennen luvan myöntämistä.

9. Jälkihoitosuunnitelman puutteet ja vakuuden riittämättömyys

Esitetty vakuus (9000 €) on selvästi riittämätön 2,5 hehtaarin alueen maisemointiin. Jälkihoitosuunnitelma on luonteeltaan myös yleisluontoinen eikä sisällä konkreettisia tähän hankkeeseen ja alueeseen liittyviä toimenpiteitä.

10. Yhteenveto

Edellä esitettyjen puutteiden ja riskien perusteella **vaadin, että lupaa ei myönnetä esitettyssä muodossa.**

Mikäli lupa kuitenkin myönnetään, siihen tulee sisällyttää:

- ympäristöluvan hakeminen
- pohjavesiselvitykset ja suurempi turvamarginaali
- läheisen metsälakikohteen lähteen hydrologinen selvitys
- luontoselvitys
- meluselvitys ja toiminta-aikojen rajoittaminen
- vaikutukset läheisiin luontokohteisiin
- liikenneselvitys
- Museoviraston lausunto
- riittävä vakuus ja yksityiskohtainen jälkihoitosuunnitelma

Lisäksi luvanhakija hakee oikeutta aloittaa toiminta ennen lupapäätöksen lainvoimaisuutta, perusteluna talvihiekoitushiekan tarve. Ottaen huomioon tässä muistutuksessa esitetyt riskit, sekä hakemuksen ajankohta huhtikuussa, ei toimintaa tule aloittaa ennen päätöksen lainvoimaisuutta.

Paikka ja päiväys

Rovaniemellä 5.4.2026

Allekirjoitus

Tapio Pukema